

Nr 284.

Av herr Hjalmarson m. fl., om vissa lättnader i beskattningen.

Om nödvändigheten av en alla skattebetalare omfattande sänkning av den direkta skatten synas ej längre delade meningar råda. Efter ett tidvis synnerligen häftigt meningsutbyte hava de dominerande politiska åsiktsriktningarna slutligen så till vida nått principiell enighet.

Denna principiella samstämmighet bör ej få överskuggas av befintliga meningsmotsättningar, vilka kunna röra i och för sig väsentliga ting men dock väga lättare än den principiella gemensamheten i grunduppfattningen. Att landets politiska partier samfällt äro inställda på att söka i praktiken genomföra skattesänkingskrav, som allmänt omfattas av skattebetalarna, borde kunna medföra en rationalisering och koncentration av hela debatten kring detta väsentliga och aktuella samhällsproblem. Framför allt borde det kunna skapa förutsättningar för en analys, som utan överbetonande av skattesystemets egenskap av omedelbart inkomstomfördelning faktor, fäster avseende vid dess roll för hela den ekonomiska utvecklingen, sedd både på kortare och på längre sikt. Vunna erfarenheter torde visa att sådana skattenormer, som aktivt medverka till att öka den samfälliga samhällsrealinkomsten, äro ur alla medborgares synpunkt fördelaktigare än sådana, som allt för häftigt ingripa i den naturliga inkomstfördelningen och därigenom hava skadliga biverkningar på arbetsvilja, företagarlust, sparande och allmän skattemoral.

Den principiella enigheten om skattesänkningens nödvändighet måste betyda ett konstaterande av att det direkta skattetrycket i Sverige — delvis på grund av icke förutsebara omständigheter — nått en höjd, där risk uppkommit för allvarliga allmäneconomiska och samhällsmoraliska skadeverkningar. Alldeles oavsett själva skattesystemets utformning måste detta innebära ett ofrånkomligt behov att ompröva det grundproblem, som ur mera allmän synpunkt är skattefrågans kärnpunkt. Man kan formulera detta i frågeställningen: Vad begära medborgarna att staten för deras räkning skall bestyra och i vilken grad äro de beredda att till staten överlåta dispositionsrätten över sina inkomster och förmögenhetsvärden för att få »gemensamma hushållnings- och ordningsangelägenheter» omskötta? Att det består ett oupplösligt samband mellan medborgarnas krav på staten och statens krav på medborgarnas inkomster kan eller får ej fördöljas.

Under senare år ha statsmakterna medvetet pålagt medborgarna större skatter än statens utgifter gjort nödvändiga i syfte att på så sätt bidra till skyddet av ett vacklande penningvärde. En teoretisk diskussion av me-

todens fördelar och nackdelar torde i detta sammanhang vara överflödig. Kvar står att det här är fråga om ett statligt tvångssparande via budgeten, vilket har alla de nackdelar tvångssparande som sådant alltid medför. Frivilligt enskilt sparande kan icke ersättas av statligt tvångssparande. Rent praktiskt kan därutöver anföras att statsinkomster, som överstiga statsutgifterna, hava en inneboende förmåga att öka dessa utgifter. De politiska instanserna utgå mer eller mindre medvetet från föreställningen att det dock finnes utrymme för ökade utgifter. I huvudsak ha överbalanseringsmedlen, som de överskjutande beloppen allmänt benämnas, använts för utgifter inom ramen för de statliga investeringarna. I stället för att upptaga frivilliga lån av medborgarna för sina kapitalutgifter har staten med tvång — skattevägen — anskaffat behövliga medel. Det har således icke varit fråga om någon sterilisering av köpkraft utan om dess omvandling till tvångssparande. I stort sett kan metoden endast anses ha inneburit en förmögenhetsöverflyttning från de enskilda medborgarna till staten. Det kan allvarligt diskuteras om en sådan överflyttning ur penningvårdande synpunkt är lämplig. Under alla förhållanden medför den en successiv försvagning i de många medborgarnas direkta inflytande över sina egna angelägenheter.

De erfarenheter, som hittills vunnits rörande överbalanseringsteknikens effekt som skydd för penningvärdet, kunna knappast sägas uppmuntra till fortsättning. Trots utomordentligt starkt stigande budgetöverskott har penningvärdet sjunkit. Detta kan måhända förklaras bero på att överbalansering icke, som från början synes ha avsetts, insatts i ett större sammanhang. Några positiva bevis av konkret art för att denna teknik över huvud taget är förenad med några avgörande fördelar ha emellertid icke förebragts. Under dessa omständigheter förefaller en omprövning av hela metoden motiverad.

Att statens inkomster under en högkonjunktur skola täcka dess utgifter och att nödvändiga marginaler skola föreligga, är ett oeftergivligt krav. Men vid avvägningen mellan behovet av skattelindringar å ena sidan och överbalansering å den andra förefalla oss de starkaste skälen tala för sänkningar i den direkta beskattningen. Därigenom skulle arbetsviljan, sparviljan och sparförmågan kunna effektivt ökas. Bindande skäl ha icke förebragts för uppfattningen att den vidgade dispositionsrätt över sina egna inkomster, som medborgarna skulle få genom en skattesänkning, av dem skulle utnyttjas — generellt sett — endast för ökade anspråk på omedelbar konsumtion. Om man med olika medel skapar en sparsvänlig atmosfär, bör det enskilda sparandet kunna taga fart i betydande utsträckning.

På kortare sikt knyta möjligheterna att sänka den direkta beskattningen till att överbalanseringsmetoden modifieras eller övergives. På något längre sikt rör det sig om nödvändigheten att begränsa de statliga utgifterna och om möjligheten att skapa ett skattesystem som ökar skatteunderlaget och därmed statens inkomster. Tendensen till ständigt ökade statsutgifter måste brytas. Det förhållandet att ett ändamål i och för sig kan anses vara värt

allmänt stöd eller insats från det allmänna bör ej längre få vara slutligt avgörande för beslut om anslag för ändamålet i fråga. Vid prövningen måste i större utsträckning än hittills hänsyn tagas till det skattetryck som blir resultatet av de samlade anslagen. Viljan att »vända strömmen» bör markeras bland annat genom beslutsamma försök att reducera existerande utgifter med de utgångspunkter en begränsning i de olika förvaltningarnas arbetsuppgifter kunna giva.

Att även indirekta skatter äro en belastning för skattebetalarna är ett självklart faktum, som icke behöver närmare belysas. Såväl allmänt samhällsekonomiska och samhällsmoraliska som tekniska möjligheter kunna emellertid anföras för en linje, som innefattar att ett starkare eftertryck än för närvarande är fallet lägges på möjligheterna att indirekt skaffa staten behövliga inkomster. Gjorda övertåganden synas visa, att de sedvanliga argumenten mot en indirekt beskattning icke under hos oss nu rådande förhållanden äro i allt hållbara. Det har framhållits att det sätt, på vilket de medel användas som tillföras statskassan genom indirekta skatter, är av avgörande betydelse för en bedömning av dessa skatters sociala verkningar. Problemkomplexet lär emellertid tämligen snart komma att bli föremål för särskild utredning. Att föregripa denna förefaller oriktig. Framhållas må endast, att indirekta skatter böra givas allmänna möjliga form för att snedvridande skadeverkningar skola kunna undvikas. Det bör även tillses att de medborgare, som förorsakas extra arbete eller andra svårigheter på grund av en indirekt skatt, erhålla skälig kompensation härför.

En samtidig sänkning i skattebelastningen och upplysningskampanj om skatternas rätta användning och betydelse borde ha utsikter att förbättra deklaramoralen, vilket omedelbart resulterar i stigande statsinkomster, och att dämpa det skattetänkande, som till skada för ett effektivt produktionsliv i allt för hög grad dominerar den allmänna opinionen. Om staten i handling visar, att den gör vad i dess förmåga står att begränsa sina anspråk på den enskildes inkomster, bör det vara möjligt att förmå de enskilda att hederligt och utan undanflykter fullgöra sina skyldigheter mot staten och varandra. Under sådana förhållanden borde en allmän opinion mot skatteflykt kunna åstadkommas. En sådan är ett bra mycket bättre medel än kontrollåtgärder av olika slag.

Utvecklingen själv har mer och mer fäst uppmärksamheten vid den skärpning i den direkta beskattningen, som successivt inträtt i och med penningvärdets fortgående försämring. Som en första målsättning för en skattesänkningssaktion borde sättas att återställa det faktiska skattetrycket till det som avsetts, då gällande skattelagstiftning beslöts. Det bör emellertid markeras att denna målsättning är ett första steg på vägen mot verkliga sänkningar i den av de ansvariga instanserna verkligen beslutade beskattningen. Nästa uppgift måste vara att fortsätta på den inslagna vägen. Nödvändigheten av en begränsning i skattetrycket kommer således med denna utgångspunkt att bli ett dominerande spörsmål under den närmaste fram-

tiden. Att hittills genomförda sociala reformer varken kunna betraktas som en slutlig lösning på problem, vilkas existens ingen förnekar, eller i allo givit vad som avsetts är uppenbart. Viljan att genomföra förbättringar torde vara lika stark inom alla meningsriktningar. Diskussionen rör vilket utrymme som föreligger för kostnadskrävande nya anordningar. Reformerna utöver detta utrymme gagna ingen. Alla tecken tyda på att vi, vid den nationalinkomst vi nu kunna räkna med, nått gränsen. Möjligheterna för en i och för sig önskvärd fortsättning hänga således samman med nationalinkomstens utveckling. Att denna skulle främjas genom omedelbara skattesänkningar är ett av alla erkänt faktum. Skattesänkning är således både den kanske angelägnaste sociala reformen just nu och en förutsättning för fortsatt socialt reformarbete i ordets mera begränsade mening. I valet mellan omedelbara skattesänkningar och nya utgifter för sociala ändamål måste således skattesänkningarna ges företräde.

De förslag som framlagts av 1949 års skatteutredning utgå från de samhällsekonomiska förhållandena sådana de förelågo 1948. Sedan dess har penningvärdeförsämringen fortsatt. Att mera exakt ange något mått på denna är icke möjligt, men om man anger 20 % som en ungefärlig mätare, har man under alla förhållanden icke överskattat takten i penningvärdeförsämringen. Ett genomförande av en skattesänkning, som motsvarar det mål skatteutredningen uppställt, skulle därför i själva verket förutsätta en viss omarbetning av skatteskalorna. Då det emellertid rör sig om en skattesänkning etappvis bör utredningens förslag dock kunna godtagas — som ett första steg.

Även om enighet föreligger — principiellt sett — om behovet av en skattesänkning, synas delade meningar råda om den tidpunkt, då en sådan reform kan beslutas och genomföras. I huvudsak under hänvisning till budgetutsikterna och till den samhällsekonomiska situationen har man framhållit att för närvarande inga större möjligheter föreligga för en mera omfattande skattesänkning. Det skulle enligt denna menings företrädare vara nödvändigt att skjuta reformen till en obestämd framtid. Som ett eventuellt motförslag till kravet på omedelbara skattelättnader har tanken på en omfördelning av skattebördan mellan olika skattebetalare framkastats. Om denna tanke kan kort sägas, att dess genomförande skulle skapa nya och svåra marginalskatteproblem, att effekten ur samhällsmoralisk synpunkt skulle bli minst sagt diskutabel och att det här icke blott rör sig om ett omfördelningsproblem utan om nödvändigheten att sänka belastningen för alla grupper skattebetalare.

Förhandsberäkningar av budgetutfallet äro alltid osäkra. I en inflations-tid äro de emellertid behäftade med särskilt stora felräkningsrisker. Om dessas omfattning kan utvecklingen under senare år giva eftertryckliga besked. Att under sådana förhållanden endast kalkylera med de omedelbart konstaterbara följderna av en skattesänkning — alltså med det s. k. inkomstbortfallet — kan icke vara rimligt. Att en sänkning av skattesatserna också får effekt i ökade statsinkomster på något längre sikt, torde — som

vi ovan framhållit — icke kunna förnekas. Att beräkna, kvantitativt sett, utsikterna för sådana ökningar är svårt för att icke säga omöjligt. Detta är emellertid ingen anledning att utelämna omständigheterna i kalkylen. Om man så vill kan man beskriva situationen så, att även staten måste vara beredd att taga vissa risker och att detta risktagande förefaller mera motiverat då alla beräkningar äro mer eller mindre osäkra och då den första övergångstiden icke ens formellt medför ett inkomstbortfall med skattesänkningens samlade belopp. Därutöver tillkommer för avvägningen en mera principiellt betonad omständighet. Sådant som läget nu är kan det icke vara riktigt att endast utgå från statens utgifter och att med den utgångspunkten fixera inkomstbehovet. Då bibehållna eller ökade skattebördor enligt allmänt vedertagen uppfattning medföra betydande skadeverkningar, bör även den motsatta synpunkten få göra sig gällande. Vid ett bestämmande av utgifterna bör alltså hänsyn tagas till möjligheterna att utan skadliga biverkningar erhålla de behöfliga inkomsterna. En sådan synpunkt torde för de flesta familjer och företag spela en betydande roll. Den statliga hushållningen bör icke i detta hänseende skilja sig från annan hushållning.

1949 års skatteutredning, som icke endast haft att pröva eventuella skattelättnaders utformning utan även de statsfinansiella förutsättningarna för sådana, har föreslagit att beslut skulle fattas vid innevarande års riksdag och att detta skulle träda i kraft med ingången av nästa kalenderår.

Av största betydelse — icke minst i nuvarande samhällsekonomiska situation — måste de psykologiska realiteter vara, med vilka varje politik måste räkna. Framläggandet av utredningsmännens skatteförslag i höstas har stärkt det allmänt omfattade kravet på snabba skattelindringar. Att äntligen ett konkret förslag föreligger har också konkretiserat tidigare mera allmänna förhoppningar. Under sådana förhållanden kan ett uppskjutande av hela frågan få svåröverskådliga men ur allmän samhällssynpunkt besvärande verkningar. Den politiska enighet i huvudfrågorna — inbegripet tidpunkten för skattesänkningarna — som manifesterades i utredningens förslag, har också påverkat allmänna opinionen. Det torde knappast kunna betraktas som klokt att utan utomordentligt starka skäl negligera denna allmänna opinion. Att den icke låter sig lugna med allmänna deklARATIONER är uppenbart.

Det finns anledning att i detta sammanhang återge följande uttalande av skatteutredningen:

»Vår undersökning rörande de direkta skatternas verkningar har givit oss stöd för den uppfattningen, att en lättnad i den direkta beskattningen för närvarande är ett samhällsintresse av största betydelse. Främst med hänsyn till arbetsvilja och deklaramoral finna vi det angeläget, att det nuvarande trycket av den direkta beskattningen mildras.»

Ovan anförda omständigheter synas oss vara fullgoda skäl för ett omedelbart beslut om en reform i beskattningen, som i första hand återställer läget sådant det var år 1947, då gällande skattelagar beslötos. Vi föreslå således att beslut om en sådan reform fattas av innevarande års riksdag på

sådant sätt, att detsamma kan träda i kraft vid årsskiftet 1952/53 samt att hänsyn i det fortsatta reformarbetet tages icke endast till penningvärdeförsämringen fram till 1949 års utgång utan också till den fortsatta försämringen av pengarnas värde.

Vi framlägga nedan konkret utformade förslag till en skatterevision. Då dessa i väsentliga avsnitt bygga på innehållet i utredningens betänkande med därtill fogade särskilda yttranden och med hänsyn till att vi i tidigare motioner och reservationer utvecklat våra synpunkter, skola vi i det följande endast i korthet beröra skälen för våra olika förslag.

Äkta makars beskattning.

Sambeskattningssakkunniga (SOU 1949: 47) och 1949 års skatteutredning ha båda stannat för ett bibehållande i vårt skattesystem av sambeskattningen såsom princip. Skälen härtill äro i korthet att båda makarna såväl faktiskt som ur rättslig synpunkt utgöra en ekonomisk enhet. Mannen och hustrun i ett äktenskap ha enligt våra äktenskapslagar rätt att leva på samma standard, och man kan följaktligen icke bedöma skatteförmågan hos den ena av makarna utan att taga hänsyn till den andra makens inkomst.

Vi ansluta oss också till det av såväl sambeskattningssakkunniga som skatteutredningen framlagda förslaget att äkta makar, som ingått äktenskap under beskattningsåret, skola betraktas såsom av varandra oberoende skattskyldiga, oavsett vid vilken tidpunkt på året äktenskapet ingåtts. För närvarande gäller den bestämmelsen att samtaxering skall ske, om äktenskapet bestått under större delen av beskattningsåret. De praktiska svårigheterna vid tillämpande av detta system äro synnerligen stora av den anledningen att nygifta i allmänhet ha skilda mantalsskrivningsadresser. Det har också i praktiken visat sig, att de nuvarande bestämmelserna i ett stort antal fall icke tillämpas.

Med utgångspunkt från makarnas rätt att leva på samma standard ha vi kommit fram till att skatten för två äkta makar bör bli exakt dubbelt så stor som skatten för en ensamstående med hälften så stor inkomst som makarna tillsammans. Med en sådan konstruktion av skattesystemet skulle de båda makarna komma att var och en tillförsäkras samma konsumtionsmöjligheter som den ensamstående och de tre personerna sålunda, efter det skatten betalats, kunna leva på samma standard. I anslutning till ett av sakkunnigledamoten Ebon Andersson i sambeskattningssakkunnigas betänkande avgiven reservation ha vi också förordat, att den sammanlagda familjeinkomsten skulle delas i två lika delar och skatten beräknas på varje hälft för sig. Detta system har sedermera gått under namnet *tudelningssystemet*.

Skatteutredningen har också övervägt möjligheterna att ordna äkta makars beskattning helt i enlighet med denna tudelningsprincip men övergivit tanken och i stället föreslagit två skilda skatteskalor, en för äkta makar och en för ensamstående. Dessa äro så utformade att resultatet blir detsamma som vid tudelningsystemet i fråga om beskattningsbara inkom-

ter för äkta makar upp till 10 000 kronor, vilket motsvarar taxerade inkomster på 13 360—14 000 kronor.

De skäl utredningen anfört mot tudelningssystemet anse vi oss icke ha anledning diskutera i detta sammanhang. Inom skatteutredningen har en kompromiss träffats. Denna kompromiss innebär enligt vår uppfattning ett framsteg och att en riktig princip delvis godtagits. Som vi tidigare anfört betrakta vi hela utredningens förslag som ett första steg i rätt riktning och räkna med fortsatt reformarbete åt samma håll. Att i detta även den nu delvis accepterade tudelningsprincipen kommer att spela roll förefaller oss givet.

Ortsavdragen.

I tudelningssystemet ingår att Ortsavdraget för äkta makar skall vara dubbelt så stort som för ensamstående. Skatteutredningen har anslutit sig till denna tanke.

Beträffande ensamstående gällde innan utgången av 1938 att Ortsavdraget — med den modifikation som låg i det då tillämpade bankningssystemet — till sin storlek var fast. Genom beslut av 1938 års riksdag gjordes emellertid den ändringen att avdraget skulle reduceras vid stigande inkomst för att vid taxerade inkomster på 14 000—15 200 kronor helt upphöra. I de skikt där reduktionen pågick innebär detta icke något annat än en skärpning av progressionen. Vid 1947 års riksdag företogs en ändring som innebar att reduktionen kom att ske i snabbare takt i det att avdraget upphörde vid taxerade inkomster på 10 600—11 000 kronor.

Progressionsskärpningen må belysas med följande sammanställning, som avser ensamstående skattskyldig i kommun tillhörande Ortsgrupp III och med en kommunal utdebitering av sammanlagt 10 kronor per skattekrona.

Inkomstskikt, kronor	Skatteprocent i vidst. skikt
0 — 606	0,0
606— 615	5,0
616— 848	5,9
849— 1 948	10,8
1 949— 3 069	19,7
3 070— 3 984	22,8
3 985— 4 899	23,9
4 900— 5 814	26,1
5 815— 7 645	28,3
7 646— 9 475	30,5
9 476—11 141	32,7
11 142—11 304	32,1
11 305—12 030	36,5
12 030—13 363	31,6
13 364—15 585	35,2

Det framgår av denna sammanställning att marginalsikten i de båda skikten 12 030—13 363 och 13 364—15 585 är lägre än i det tidigare skiktet 11 305—12 030. Redan detta torde visa att en sådan metod för skärpning av ensamståendes beskattning är olämplig. Vi ansluta oss därför till det av utredningen framlagda förslaget att reduceringen av ensamståendes ortsavdrag skall upphöra.

Skatteutredningen har föreslagit följande ortsavdragsbelopp:

	I	II	III	IV	V
Äkta makar	3 360	3 520	3 680	3 840	4 000
Ensamstående	1 680	1 760	1 840	1 920	2 000

Vi biträda detta förslag.

De föreslagna beloppen för ortsavdragen innebära, att spännvidden mellan högsta och lägsta ortsgrupp, räknat i förhållande till den förra gruppen, motsvarar omkring 16 %. Skäl synes oss tala för att denna spännvidd successivt borde minskas. En lämplig åtgärd härutinnan hade kunnat vara att slopa lägsta ortsgruppen. Beslut härom måste emellertid fattas i annat sammanhang.

Den inom vissa delar av inkomstskalan ökade skillnaden mellan äkta makars och ensamståendes skattebörda leder vid endera makens död till resultat som ur viss synpunkt kunna te sig mindre tillfredsställande. I likhet med skatteutredningen föreslå vi därför, att änking eller änka, som vid dödsfallet sammanlevt med sin make, skall erhålla ortsavdrag såsom gift person vid taxering för det beskattningsår, då dödsfallet inträffade, samt för det därpå följande beskattningsåret.

I motioner vid föregående års riksdag (I: 210 och II: 364) föreslogs att ortsavdraget för äkta makar, som båda ha förvärvsarbete, skall fördelas å makarna med hälften vardera, dock att om avdraget icke kunde utnyttjas å den ena makens taxerade inkomst den icke utnyttjade delen skulle få tillgodonjutas av den andre maken. Detta förslag, som upptagits av skatteutredningen, anse vi ur såväl praktisk som rättvisesynpunkt vara synnerligen motiverat.

Mot det av såväl sambeskattningsakkunniga som 1949 års skatteutredning framlagda förslaget att ortsavdraget för äkta makar, som äro bosatta i kommuner tillhörande skilda ortsgrupper, skall räknas efter den högre ortsgruppen ha vi intet att invända.

Skatteskalorna.

Det första skiktet i de nuvarande progressiva statsskatteskalen sträcker sig upp till en beskattningsbar inkomst av 1 000 kronor. Skattesatsen är där 10 %. Skatteutredningen har föreslagit en ganska betydande vidgning av detta första skikt, nämligen upp till 4 000 kronor för ensamstående och 8 000 kronor för äkta makar. Detta har lett till att skattesatsen icke kunnat bibehållas vid 10 % utan ansetts böra höjas till 12 %. Skalans utseende i dess helhet framgår av följande sammanställning.

Beskattningsbar inkomst, kronor	Skatt i % av vidstående del av beskattningsbar inkomst för	
	gift skatt- skyldig	ensamstående skattskyldig
ej över 4 000	12	12
4 000— 6 000	12	16
6 000— 8 000	12	20
8 000— 10 000	16	24
10 000— 12 000	20	27
12 000— 16 000	25	30
16 000— 20 000	30	34
20 000— 30 000	35	38
30 000— 40 000	40	42
40 000— 60 000	45	46
60 000—100 000	50	50
100 000—150 000	55	55
150 000—200 000	60	60
över 200 000	65	65

Vi anse oss kunna förorda den av utredningen föreslagna skalan för ensamstående. Vad däremot angår skalan för äkta makar hade en utformning, som gjort verkningarna enahanda med vad som skulle följa av tudelningsprincipen vid något högre inkomster än enligt utredningens förslag varit särskilt angelägen — med hänsyn till de för familjerna icke minst i de s. k. mellanskikten påfrestande följderna av den fortgående penningvärdeförsämringen. Härigenom skulle enligt vår mening större rättvisa skipas för mellangrupperna i samhället. Vi räkna emellertid — som vi ovan framhållit — med ytterligare skattesänkingsförslag under de närmaste åren och utgå från att därvid särskild hänsyn kommer att tagas till dessa familjer, varför vi avstå från att nu framlägga konkreta förslag.

Gift kvinnas förvärvsavdrag.

Skatteutredningen har strävat efter en sådan utformning av skattesystemet att det nu utgående förvärvsavdraget för gift kvinna, uppgående till högst 300 kronor vid den kommunala och högst 1 000 kronor vid den statliga taxeringen, skulle kunna borttagas. Eftersom det föreslagna systemet emellertid i en del inkomstlagen, där båda makarna ha inkomster, skulle kunna leda till en visserligen obetydlig skatteskärpning, om förvärvsavdraget helt slopades, har utredningen förordat bibehållandet av ett förvärvsavdrag å högst 300 kronor såsom en övergångsarrangemang. De från flera håll resta kraven på ett utsträckande av ifrågakvarande avdragsrätt till familjer, där hustrun biträder mannen i dennes förvärvsarbete, har utredningen däremot icke ansett sig kunna tillmötesgå. Anledningen härtill synes vara svårigheten att utöva en tillräcklig kontroll. En del av utredningens ledamöter ha emellertid förordat, att rätten till ett avdrag å 300 kronor skulle utsträckas till att gälla även jordbrkarhustru och hustru till rörelseidkare.

Även vi äro av den uppfattningen att en sådan utsträckt avdragsrätt bör finnas. Då avdragsbeloppet sättes så lågt som 300 kronor, skulle taxeringsnämndernas prövning i stort sett kunna inskränka sig till frågan huruvida hustrun deltagit i mannens förvärvsverksamhet. Har så varit fallet, kan man knappast ifrågasätta, att värdet av hennes arbete skulle understiga 300 kronor.

Vi dela också den av högerledamoten i utredningen hävdade uppfattningen att gifta förvärvsarbetande hustrur med hemmavarande minderåriga barn befinna sig i ett annat läge än förvärvsarbetande barnlösa hustrur och av denna anledning böra tillerkännas högre avdrag än utredningen föreslagit. Det av honom förordade avdraget på 25 % av sådan gift kvinans inkomst, dock högst 1 000 kronor, finna vi väl avvägt. Det är uppenbart att ett avdrag å högst 1 000 kronor i en del fall kan vara otillräckligt. Den lättnad ett sådant avdrag skulle medföra är emellertid tillsammans med den i övrigt förordade skattelättnaden icke alltför obetydlig. Därtill kommer att en höjning av avdragsbeloppet utöver 1 000 kronor enligt vår mening måste leda till en omprövning av frågan om avdrag för jordbrukares och rörelseidkares hustrur i de fall dessa deltaga i mannens förvärvsverksamhet. Eftersom en höjning av dessas avdrag utöver 300 kronor av rent taxeringstekniska skäl knappast låter sig genomföra, ha vi icke ansett oss kunna förorda, att skillnaden mellan ifrågavarande grupp förvärvsarbetande hustrur och den förstnämnda gruppen vidgas genom en höjning av maximibeloppet 1 000 kronor.

Då det nyss angivna förslaget har sin skatterättsliga motivering i att hustrun måste ikläda sig vissa kostnader för barnets eller barnens vård för att över huvud taget kunna utöva förvärvsverksamhet utom hemmet, torde åldersgränsen för barnet böra sättas något lägre än den eljest i skattelagarna förekommande gränsen å 16 år. Liksom nyssnämnda reservant föreslå vi att gränsen sättes till 14 år.

Förmögenhetsskatten.

Förmögenhetsskatt för fysiska personer utgår för närvarande så snart den beskattningsbara förmögenheten överstiger 30 000 kronor. Enbart penningvärdets försämring sedan 1947 motiverar en höjning av denna gräns. Vi föreslå därför att förmögenhetsskatt icke i något fall skall utgå förrän den beskattningsbara förmögenheten överstiger 40 000 kronor.

Att tillämpa samma skattefrihetsgräns för äkta makar som för ensamstående kan emellertid icke vara i överensstämmelse med skatteförmågeprincipen. Det förefaller icke rimligt att två ensamstående personer, som vardera ha förmögenhet motsvarande den gemensamma skattepliktsgränsen och på grund därav äro fria från skatt, vid ingående av äktenskap med varandra skola belastas med en relativt betydande förmögenhetsskatt. I enlighet med den princip vi hävdad i fråga om äkta makars inkomstbeskattning borde rätteligen det skattefria avdraget vara dubbelt så stort för äkta makar som för ensamstående person. En sådan ordning anse vi också i och för sig befogad. För att emellertid underlätta ett genomförande av

vårt förslag på denna punkt ha vi velat nöja oss med att förorda en höjning av gränsen till 60 000 kronor.

Frågan om förmögenhetsskatteskalans fortsatta utformning måste göras beroende av huruvida förmögenhetsskatten, såsom redan 1947 (I: 296 och II: 436) och 1948 (I: 149 och II: 186) föreslagits i motioner till riksdagen göres avdragsgill vid taxeringen till statlig inkomstskatt eller huruvida den såsom nu är fallet icke skall få avdragas. För vår del anse vi den i nämnda motioner hävdade uppfattningen vara riktig.

Vid taxering till statlig inkomstskatt medgives för närvarande avdrag för påförda kommunalskatter. Motivet härtill är bland annat att kommunalskatterna äro olika höga och att två personer med i övrigt lika inkomstförhållanden icke ha samma skatteförmåga, om deras kommunalutskylder variera till storleken.

I och för sig är även förmögenhetsskatten en pålaga på inkomsten, förmögenhetens avkastning, vilken anses ha en större bärkraft än arbetsinkomst. Förmögenhetsskatten leder följaktligen principiellt till samma olikhet i den på inkomsten vilande skattebördan som kommunalskatterna. Det är härvid icke blott fråga om variationer mellan dem som ha förmögenhet och dem som sakna sådan utan även om variationer mellan olika förmögenhetsägare. De skäl som tala för en avdragsrätt äro därför lika starka i fråga om förmögenhetsskatten som i fråga om kommunalskatterna. Det kan icke vara rimligt att belasta en inkomst, som åtgått för att gälda förmögenhetsskatten och sålunda ur skatteförmågesympunkt är obefintlig, med ytterligare en skatt. Att över huvud taget låta en och samma inkomst träffas av två av varandra oberoende skatter, båda progressiva, är icke rimligt. Den dubbla progressiviteten leder ovillkorligen till resultat, som varken äro skäligen eller principiellt motiverade.

Av här anförda skäl vilja vi förorda, att förmögenhetsskatten göres avdragsgill vid taxeringen till statlig inkomstskatt.

Under förutsättning att detta yrkande vinner riksdagens bifall äro vi beredda att förorda viss höjning av de nu gällande förmögenhetsskattesatserna. Vi skulle i och för sig finna det rimligt att direkt på nuvarande skatteskala tillämpa ett system med avdragsrätt. För att emellertid nedbringa minskningen av statens inkomster genom förmögenhetsskatten och för att få en någorlunda jämn fördelning av den relativa skattelättnaden inom olika förmögenhetsskikt ha vi förordat en förmögenhetsskatteskala av följande utseende.

Förmögenhet, 1 000-tal kr.	Förmögenhetsskatt inom vilstående skikt, promille
40(60)100	5
100—150	10
150—200	14
200—300	18
över 300	22

Den av oss föreslagna skatteskalan i kombination med en avdragsrätt för förmögenhetsskatten skulle med utgångspunkt från den ovan föreslagna inkomstbeskattningen föranleda skattelättnader av den storlek som följande sammanställning visar.

Förmögenheter, 1 000-tal kr.	Antal förmö- genhetsägare	Summa förmögen- hetsskatt enligt nuvarande ordning	Skattelättnad	
			milj. kr.	%
30— 100.....	169 089	20,5	14,4	70
100— 200.....	25 544	19,8	6,5	33
200— 500.....	10 485	30,8	7,2	23
500—1 000.....	1 969	18,5	4,9	26
1 000—	788	24,5	6,1	25
Summa 207 875		114,1	39,1	34

Såsom framgår av bevillningsutskottets betänkande nr 50 vid 1947 års riksdag, bilaga 1, tabell 17, leder det nuvarande systemet i många fall till marginalskatter på mer än 100 %. Det av oss förordade systemet är ägnat att i betydande grad eliminera sådana marginalskatter. Går man ut från en kommunal utdebitering av 11 kronor per skattekrona och tager hänsyn till att denna är avdragsgill, kommer man till det resultatet att marginalskatten alltid skulle understiga 100 %, så länge avkastningen ligger högre än 2,47 %. Till jämförelse kan nämnas, att den maximala marginalskatten enligt nuvarande system överstiger 100 % intill dess avkastningsprocenten kommit upp till 6,74.

Även med det av oss föreslagna systemet skulle emellertid marginalskatten alltjämt kunna bli betydande. Detta framgår av nedanstående sammanställning, vilken avser gift skatteskyldig i kommun som tillhör ortsgrupp III och där den kommunala utdebiteringen är 11 kronor per skattekrona. Kommunal skatten är beräknad med hänsyn till de nya kommunala ortsavdragen. Förmögenheten antages avkasta $3\frac{1}{3}$ %.

Förmögenhet, 1 000-tal kr.	Marginalskatte- procent
0— 60	21,68
60— 92	34,88
93— 100	37,84
100— 150	50,44
150— 200	60,52
200— 203	70,60
204— 300	72,00
300— 414	81,60
415— 936	82,75
937—1 457	83,90
1 458—2 762	85,05
2 763—4 066	86,02
4 067—5 368	87,35
5 369—	80,00

Ett genomförande av vårt förslag rörande förmögenhetsbeskattningen kan beräknas medföra en minskning av statens skatteinkomster med omkring 39 milj. kronor. Emellertid äro de med vårt system förenade fördelarna med hänsyn till sparandet och företagsamheten enligt vår mening så framträdande att de mer än väl — sett ur samhällets synpunkt — skulle uppväga detta skattebortfall, särskilt sett på något längre sikt.

Enligt 8 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt har skattskyldig att under vissa förutsättningar erlægga skatt jämväl för förmögenhet som tillhör hans barn. Detta är fallet i fråga om hemmavarande barn som den 1 november året före taxeringsåret icke fyllt 21 år och vars till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst icke uppgår till minst 10 kronor.

Detta förhållande har tagits upp i två likalydande motioner vid 1950 års riksdag (I: 29 och II: 29). Motionärerna ha visat på, att skillnaden mellan det fall då fadern och det fall då barnet självt taxeras för förmögenhet vore betydande, och hemställt, att förmögenet tillhörig omyndigt barn skulle läggas samman med föräldrarnas förmögenhet endast i den mån och till den del barnets förmögenhet översteg 30 000 kronor. Även bevillningsutskottet fann verkningarna av den ifrågavarande bestämmelsen icke tillfredsställande men förutsatte att spørsmålet skulle tagas under omprövning av 1949 års skatteutredning.

Skatteutredningen har för sin del föreslagit en sänkning av åldersgränsen från 21 till 16 år men har å andra sidan ifrågasatt, att samtaxering av barns och föräldrars förmögenhet alltid skulle ske intill dess barnet nått 16 år, oavsett huruvida barnet självständigt taxerades eller icke.

Sänkningen av åldersgränsen anse vi vara väl motiverad. En gräns på 16 år tillämpas i flera andra sammanhang inom beskattningens område. Den skärpning av förmögenhetsbeskattningen, som skulle inträda i de fall då barn under 16 år bli självständigt taxerade till statlig inkomstskatt, anse vi oss däremot icke kunna tillstyrka. Enligt vår mening skulle det rimligaste resultatet erhållas genom i nyssnämnda motioner föreslagna ordningen. Såsom ett steg i riktning mot en bättre ordning på detta område vilja vi emellertid nöja oss med att förorda den ändringen i gällande bestämmelser att åldersgränsen sättes till 16 år.

Den s. k. 80-procentspärren.

I en särskild förordning stadgas, att — efter ansökan — avkortning eller restitution skall kunna ske, i den mån summan av de kommunala och statliga inkomstskatterna samt förmögenhetsskatten överstiger 80 % av inkomsten. Spärren är emellertid så till vida begränsad att skattereduktion får ske högst med ett belopp motsvarande den statliga inkomstskatten. Avkortningen eller reduktionen får sålunda icke inkräkta på vare sig kommunal-skatten eller förmögenhetsskatten. I en motion vid 1951 års riksdag (II: 282) yrkades bland annat, att skattereduktionen även skulle få gå ut över förmögenhetsskatten. 1949 års skatteutredning har i viss mån anslutit sig till den-

na tanke. Enligt utredningens förslag skall dock förmögenhetsskatten icke kunna nedbringas till lägre belopp än som motsvarar skatten på 50 % av den skattepliktiga förmögenheten.

Även vi ansluta oss till detta förslag.

Kvarlåtenskapsskatten.

Beskattningen i samband med dödsfall äger rum i två olika former, dels genom arvsbeskattning, dels genom kvarlåtenskapsbeskattning. Den förra formen utgör en beskattning av *förmögenhetsförvärvet*. Kvarlåtenskapsskatten är däremot avsedd att utgöra ett komplement till den årliga förmögenhetsbeskattningen, ehuru den uppskjutes till dödsfallet. Denna skatt utgör alltså en skatt på *förmögenhetsinnehavet*.

Det anfördes vid kvarlåtenskapsskattens tillskapande att den årliga förmögenhetsskatten vore för låg. Vi kunna icke dela denna uppfattning. Bevillningsutskottet vid 1947 års riksdag har i bilaga nr 1 till sitt betänkande nr 50 visat, att förmögenhetsskatten tillsammans med inkomstskatterna i vissa lägen överstiga förmögenhetens avkastning. Det förhåller sig sålunda på det sättet att redan förmögenhetsskatten ligger på en för hög nivå.

Såsom grund för kvarlåtenskapsskatten har konstruerats ett diffust skuldbegrepp. Det har ansetts att den skattskyldige under sin livstid ådrager sig en skuld till staten. Någon motsvarighet inom vår lagstiftning i övrigt finnes icke till det härigenom tillskapade skuldbegreppet. Det föreligger icke någon skuld i juridisk mening under förmögenhetsägarens livstid. Det egendomliga förhållandet råder nämligen att »skatteskulden» blir bestående, om förmögenheten bibehålles till innehavarens död, men kan bringas att upphöra genom att ägare förslösa eller eljest gör slut på sin förmögenhet. Skuldbegreppet är alltså rent godtyckligt, och någon rättslig grund för den föreslagna typen av förmögenhetsskatt förefinnes icke.

Även mot kvarlåtenskapsskattens konstruktion kunna allvarliga erinringar göras. Eftersom skatten skall utgöra en uppskjuten förmögenhetsskatt, borde detta ha haft den konsekvensen att kvarlåtenskapsskatten uttoges av samma personer som ha att erlägga årlig förmögenhetsskatt och att den träffade den egendom som den avlidne har att erlägga förmögenhetsskatt för under livstiden. Så är emellertid icke fallet, utan man har i stället helt omotiverat anknutit till bestämmelserna för arvsskatten. Därmed bli i utlandet bosatta svenska medborgare kvarlåtenskapsbeskattade för därstädes placerad egendom, ehuru någon förmögenhetsskatt icke utgår i sådana fall. Personligt lösöre får samma olikartade behandling. Å andra sidan utgår icke kvarlåtenskapsskatt för egendom som den avlidne innehaft med nyttjanderätt eller dylikt (t. ex. fideikommiss), oavsett om denne i fråga om skyldighet att erlägga förmögenhetsskatt varit jämställd med ägare.

Den allvarligaste anmärkningen mot kvarlåtenskapsskattens konstruktion synes oss vara att skatten, med ett undantag, utmättes utan hänsyn till den tid arvlåtaren ägt förmögenheten. Härigenom åsidosättes principen om jämlikhet i beskattningen. Skillnaden i beskattningens tyngd kan nämligen

bli mycket betydande i fråga om exakt lika stora kvarlåtenskaper. Om två personer efterlämna lika stora förmögenheter men den ene innehaft sin förmögenhet i 5 år och den andre sin i 25 år, motsvarar kvarlåtenskapsskatten — bortsett från räntan — en fem gånger så hög årlig förmögenhetsskatt för den förre som för den senare. Redan denna enkla beräkning synes oss ge ett tillräckligt skäl för ett upphävande av kvarlåtenskapsbeskattningen, såvitt man över huvud taget vill bygga beskattningen på rättvisepincipen.

Skattens konstruktion som en förmögenhetsägarens skatteskuld till det allmänna hade också bort leda till att ägaren i sin förmögenhetsdeklaration finge göra avdrag för denna skuld, vilket emellertid icke är fallet.

För att i någon mån lindra den årliga beskattningen för förmögenhetsägare har såsom tidigare berörts genom särskild lagstiftning stadgats, att de årliga skatterna sammanlagt icke må annat än undantagsvis överstiga 80 % av årsinkomsten. Denna spärregel blir till stor del illusorisk, då en del av förmögenhetsskatten uttages genom kvarlåtenskapsskatt.

I motioner vid 1948 års riksdag (I: 63 och II: 110) ha vissa beräkningar redovisats rörande kvarlåtenskapsskattens tyngd. Därav framgår att kvarlåtenskapsskatten innebär en utomordentligt stark skärpning av förmögenhetsbeskattningen. Då kvarlåtenskapsbeskattningen når sitt maximum, d. v. s. vid ett femårigt innehav, innebär den en fyrdubbling av förmögenhetsbeskattningen. Det framgår också att förmögenhetsskatterna, om den gällande kvarlåtenskapsskatten i stället utgått såsom årlig skatt, ensam skulle i ett stort antal fall ha konsumerat hela förmögenhetsavkastningen. I det maximala fallet skulle de samlade förmögenhetsskatterna för förmögenheter å respektive 100 000, 200 000 och 500 000 kronor motsvara respektive 1,6, 3,0 och 5,4 % per år av förmögenheten, d. v. s. i runt tal respektive 1 600, 6 000 och 27 000 kronor per år. Dessa siffror ge otvivelaktigt vid handen att det här icke är fråga om en beskattning i vanlig mening utan om konfiskation.

En av 1947 års bevillningsutskott företagen utredning visar, att kvarlåtenskapsskatten mycket hårt kommer att drabba landets jordbrukare. Det torde också vara uppenbart att skatten på något längre sikt kommer att leda till att de medelstora och större enskilda rörelseidkarna och familjeföretagen inom industri och handel icke kunna tänkas fortsätta sin verksamhet som hittills.

Det beräknades vid skattens tillskapande att denna skulle ge statskassan en inkomst på 40 milj. kronor. Dessa beräkningar ha icke visat sig hålla. Såsom framgår av 1949 års skatteutrednings undersökningar ger kvarlåtenskapsskatten icke större tillskott än omkring 20 milj. kronor. Ställer man häremot de skadeverkningar ur samhällsekonomisk synpunkt som kvarlåtenskapsskatten redan haft och, om den hibehålles, alltjämt kommer att få, framstår det för oss såsom rimligt ur den enskildes synpunkt och klokt ur det allmännas synpunkt att kvarlåtenskapsskatten avskaffas. Det torde nämligen icke råda någon tvekan om att de, som ha att räkna med kvarlåtenskapsskatt vid sitt frånfalle, därav påverkas att öka sin konsumtion, för att

därigenom nedbringa kvarlåtenskapsskattens belopp. Det kan häremot icke genmålås, att det vid skattens gäldande skulle föreligga någon omständighet, som vore ägnad att motverka den pågående inflatoriska utvecklingen, eftersom detta gäldande i stort sett sker genom ianspråktagande av redan sparade medel.

De här i korthet anförda skälen — vilka närmare utvecklats i de ovan berörda motionerna vid 1948 års riksdag och vilka i stort sett återkomma i en av förre professorn i speciell privaträtt jämte finansrätt vid Stockholms högskola, Gösta Eberstein, under rubriken »Kvarlåtenskapsskatten i kritisk belysning» framlagd undersökning — äro enligt vår mening så starkt grundade att ett avskaffande av kvarlåtenskapsskatten snarast bör äga rum.

De av oss framlagda förslagen till skattelättnader kunna komma i tillämpning år 1953 i fråga om preliminärskatten och år 1954 i fråga om den slutliga skatten. Hur stort inkomstbortfallet då skulle bli vid ett genomförande av förslagen kan icke för närvarande med någon säkerhet beräknas. För att emellertid få en jämförelse med de av 1949 års skatteutredning framlagda förslagen ha vi gjort vissa beräkningar på grundval av 1949 års taxeringar, på vilka taxeringar även utredningens kalkyler grunda sig. Av våra beräkningar framgår att skattebortfallet — sålunda räknat på 1949 års skatteunderlag — blir omkring 40 miljoner kronor större än enligt skatteutredningens förslag.

Under återopande av vad vi här ovan anført hemställa vi,
att riksdagen måtte antaga

1) följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 46 § 3 mom., 48 § 2 mom., 52 § 1 mom. och 65 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 ävensom anvisningarna till 20 § 2., 46 § 3. och 48 § samma lag skola erhålla följande lydelse.

46 §.

3 mom. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruksfastighet, rörelse eller eget arbete, må hon, i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Har gift man, som levt tillsammans med sin hustru och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och finnes sådan inkomst till någon del härröra av arbete, som i förvärvskällan utförts av den skattskyldiges

hustru, må mannen, i den mån inkomsten i förvärvskällan därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med ett belopp, motsvarande värdet av hustruns arbete, dock högst med 300 kronor.

Avdrag enligt detta mom. må icke för makarna tillsammans överstiga 300 kronor.

48 §.

2 mom. Skattskyldig fysisk — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som — — — 2 000 kronor.

Skattskyldig, som under hela eller någon del av beskattningsåret varit änklings eller änka och som vid andra makens död levt tillsammans med denne, äger att vid taxering för det beskattningsår, under vilket dödsfallet inträffat, och för det därpå följande beskattningsåret åtnjuta ortsavdrag med belopp som i föregående stycke sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed jämställes änklings, änka eller fränskild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta kommunalt ortsavdrag med belopp som i andra stycket sägs.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sägs äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 180 kronor, i ortsgrupp II 1 230 kronor, i ortsgrupp III 1 290 kronor, i ortsgrupp IV 1 340 kronor och i ortsgrupp V 1 400 kronor.

52 §.

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Har vid dylik taxering avdrag, som i 46 § 1 och 2 mom. medges, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens skattepliktiga inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst i samma kommun. Ortsavdrag beräknas för en var av makarna till hälften av det belopp, som i 48 § 2 mom. andra stycket sägs, dock att, om ortsavdrag helt eller delvis ej kan utnyttjas å den ena makens taxerade inkomst, bristen må avräknas å den andra makens taxerade inkomst. Avdrag, som i 50 § 2 mom. andra eller tredje stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig under iakttagande av att avdraget för makarna tillsammans icke må överstiga det i 50 § 2 mom. andra stycket angivna beloppet.

Skola makarna taxeras i kommuner, tillhörande olika ortsgrupper, beräknas ortsavdrag för dem efter den högre ortsgruppen.

65 §.

Frågan, huruvida — — — före taxeringsåret.

I fråga om skattskyldig, som ingått äktenskap under beskattningsåret, skola de för gift skattskyldig gällande bestämmelserna äga tillämpning först vid taxering för det därpå följande beskattningsåret.

Angående rätt i vissa fall för änklings eller änka att åtnjuta ortsavdrag såsom gift skattskyldig stadgas i 48 § 2 mom. tredje stycket.

Har eljest under beskattningsåret ändring inträtt i förhållande, som har betydelse för tillämpning av bestämmelserna angående taxering av gift skattskyldig, skall det förhållande, som rått under större delen av beskattningsåret, vara bestämmande för taxeringen.

Anvisningar

till 20 §.

2. Från föreskriften om att skattskyldig ej må avdraga värdet av arbete, som i hans förvärvsverksamhet utförts av andra maken, föreligger, såsom framgår av 46 § 3 mom., i vissa fall undantag i fråga om arbete, som utförts av gift kvinna.

Hemmavarande barn — — — 51 §.

Frågan om — — — 65 §.

till 46 §.

3. Om en person varit gift eller om gift person levt tillsammans med sin make, bedömes med ledning av föreskrifterna i 65 §.

till 48 §.

Vad i denna paragraf stadgas om person, som varit här i riket bosatt, skall på grund av föreskriften i 68 § tillämpas även å person, som här i riket stadigvarande vistats. Frågan om en person varit gift eller om en gift person levt tillsammans med sin make liksom ock frågan huruvida skattskyldig haft barn eller icke bedömes med ledning av föreskrifterna i 65 §. Rätt till allmänt barnbidrag anses föreligga från och med den dag barnet fötts eller rätten eljest inträtt till och med den dag barnet fyllt 16 år eller rätten eljest upphört. Med barn avses jämväl styvbarn ävensom adopterat barn. Avgörande för frågan, huruvida skattskyldig haft husföreståndarinna, är det förhållande, som rått under större delen av beskattningsåret.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1953 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1953 eller tidigare år.

2) följande

Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947
(nr 576) om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att 4 §, 8 § 1 mom., 9 §, 10 § 1 mom. och 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla följande ändrade lydelse.

4 §.

1 mom. Från sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor får, med iakttagande av föreskriften i 22 §, avdrag ske för

underskott, som uppkommit vid beräkning av skattskyldigs inkomst från annan förvärvskälla än fastighet och rörelse i utlandet, dock att avdrag för realisationsförlust får göras endast från realisationsvinst eller lotterivinst;

slutlig skatt, som här i riket påförts skattskyldig på grund av taxering under året näst före det taxeringsår, varom fråga är, eller sådan här i riket påförd tillkommande skatt, vara skattskyldig under förstnämnda år erhållit debetsedel, allt till den del skatten skall erläggas till kommun eller annan kommunal samfällighet eller avser statlig förmögenhetsskatt.

Skattskyldig, som — — kommunalskattelagen sägs.

2 mom. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruksfastighet, rörelse eller eget arbete, må hon, i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Har gift kvinna som i första stycket sägs haft hemmavarande barn, vilket icke fyllt 14 år, och har inkomst som i samma stycke sägs sammanlagt uppgått till minst 1 200 kronor, må hon i stället åtnjuta avdrag med en fjärdedel av inkomsten, dock högst med 1 000 kronor.

Har gift man, som levt tillsammans med sin hustru och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och finnes sådan inkomst till någon del härröra av arbete, som i förvärvskällan utförts av den skattskyldiges hustru, må mannen åtnjuta avdrag med belopp, motsvarande värdet av hustruns arbete, dock högst med 300 kronor.

Avdrag enligt detta mom. må icke för makarna tillsammans överstiga belopp som i första eller andra stycket sägs.

8 §.

1 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, äger att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt ortsavdrag, vars storlek bestämmes med hänsyn till de ortsgupper, som angivas i 48 § 1 mom. kommunalskattelagen.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 3 360 kronor, i ortsgrupp II 3 520 kronor, i ortsgrupp III 3 680 kronor, i ortsgrupp IV 3 840 kronor och i ortsgrupp V 4 000 kronor.

Skattskyldig, som under hela eller någon del av beskattningsåret varit änklings eller änka och som vid andra makens död levt tillsammans med denne, äger att vid taxering för det beskattningsår, under vilket dödsfallet inträffat, och för det därpå följande beskattningsåret åtnjuta ortsavdrag med belopp som i föregående stycke sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed jämställes änklings, änka eller frånskild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta statligt ortsavdrag med belopp som i andra stycket sägs.

Annan skattskyldig än i andra, tredje eller fjärde stycket sägs äger åtnjuta statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 680 kronor, i ortsgrupp II 1 760 kronor, i ortsgrupp III 1 840 kronor, i ortsgrupp IV 1 920 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor.

9 §.

1 mom. Skattskyldigs beskattningsbara inkomst skall, med iakttagande av vad nedan i 11 § stadgas, fastställas enligt de i 2 och 3 mom. angivna grunder.

2 mom. För skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med statligt ortsavdrag.

Finnes skattskyldigs — — — beskattningsbar inkomst.

3 mom. För annan skattskyldig än som i 2 mom. avses utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst.

4 mom. Skatteplikt till statlig inkomstskatt inträder

för fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret: då den beräknade beskattningsbara inkomsten uppgår till minst 20 kronor;

för annan skattskyldig: då den beräknade beskattningsbara inkomsten uppgår till minst 100 kronor.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt utgår för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser med viss i särskild ordning bestämd procent av nedan angivna grundbelopp.

För skattskyldig fysisk person, som avses i 8 § 1 mom. andra, tredje eller fjärde stycket och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 8 000 kronor: 12 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

8 000	men icke	10 000	kr.:	960	kr. för	8 000	kr. och	16	%	av återstoden;
10 000	»	»	12 000	» :	1 280	»	»	20	%	» ;
12 000	»	»	16 000	» :	1 680	»	»	25	%	» ;
16 000	»	»	20 000	» :	2 680	»	»	30	%	» ;
20 000	»	»	30 000	» :	3 880	»	»	35	%	» ;
30 000	»	»	40 000	» :	7 380	»	»	40	%	» ;
40 000	»	»	60 000	» :	11 380	»	»	45	%	» ;
60 000	»	»	100 000	» :	20 380	»	»	50	%	» ;
100 000	»	»	150 000	» :	40 380	»	»	55	%	» ;
150 000	»	»	200 000	» :	67 880	»	»	60	%	» ;
200 000	kr.			:	97 880	»	»	65	%	» .

För annan i detta moment avsedd skattskyldig än i föregående stycke sägs utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 4 000 kronor: 12 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

4 000	men icke	6 000	kr.:	480	kr. för	4 000	kr. och	16	%	av återstoden;
6 000	»	»	8 000	» :	800	»	»	20	%	» ;
8 000	»	»	10 000	» :	1 200	»	»	24	%	» ;
10 000	»	»	12 000	» :	1 680	»	»	27	%	» ;
12 000	»	»	16 000	» :	2 220	»	»	30	%	» ;
16 000	»	»	20 000	» :	3 420	»	»	34	%	» ;
20 000	»	»	30 000	» :	4 780	»	»	38	%	» ;
30 000	»	»	40 000	» :	8 580	»	»	42	%	» ;
40 000	»	»	60 000	» :	12 780	»	»	46	%	» ;
60 000	»	»	100 000	» :	21 980	»	»	50	%	» ;
100 000	»	»	150 000	» :	41 980	»	»	55	%	» ;
150 000	»	»	200 000	» :	69 480	»	»	60	%	» ;
200 000	kr.			:	99 480	»	»	65	%	» ;

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 65 procent av denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

11 §.

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma

inkomst. Har vid dylik taxering avdrag, varom i 4 § 1 mom. förmåles, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst. Ortsavdrag beräknas för en var av makarna till hälften av det belopp, som i 8 § 1 mom. andra stycket sägs, dock att, om Ortsavdrag helt eller delvis ej kan utnyttjas å den ena makens taxerade inkomst, bristen må avräknas å den andra makens taxerade inkomst. Avdrag, som i 9 § 2 mom. andra stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig under iakttagande av att avdraget för makarna tillsammans icke må överstiga det i nämnda stycke angivna beloppet. Skatten beräknas efter det sammanlagda beloppet av makarnas beskattningsbara inkomster och fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras beskattningsbara inkomster.

Skola makarna taxeras i kommuner, tillhörande olika ortsgrupper, beräknas Ortsavdrag för dem efter den högre ortsgruppen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1953 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1953 eller tidigare år.

3) följande

Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att 1, 8 och 10 §§ och 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skola erhålla följande ändrade lydelse.

1 §.

Till staten — — — givna bestämmelser.

Angående taxeringsmyndigheter — — — i taxeringsförordningen.

Vid taxeringen till förmögenhetsskatt skola bestämmelserna i 3 §, 4 § tredje stycket, 64 § 2 mom. och 65 § kommunalskattelagen äga motsvarande tillämpning. I den mån bestämmelserna i kommunalskattelagen eller i denna förordning meddelade, med stadganden i kommunalskattelagen likartade bestämmelser äga tillämpning vid taxeringen till förmögenhetsskatt, skola likaledes anvisningarna till kommunalskattelagen i motsvarande delar lända till efterrättelse.

8 §.

Har skattskyldig hemmavarande barn under sexton år, skall, därest barnets till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst icke uppgår till minst 20 kronor, den skattskyldige taxeras jämväl för barnets förmögenhet. I den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet inbegripes i sådant fall jämväl barnets förmögenhet.

10 §.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, skall icke utgöra statlig förmögenhetsskatt, därest den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 60 000 kronor. Annan fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag eller i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse skall icke utgöra sådan skatt, därest den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 40 000 kronor.

Ej heller — — — 5 000 kronor.

11 §.

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, som avses i 8 § 1 mom. andra stycket förordningen om statlig inkomstskatt, utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 100 000 kronor: fem promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 60 000 kronor, dock lägst en krona;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

100 000 men icke 150 000 kr.:	200 kr. för 100 000 kr. och 10 ‰ av återstoden;
150 000 » » 200 000 » :	700 » » 150 000 » » 14 ‰ » » ;
200 000 » » 300 000 » :	1 400 » » 200 000 » » 18 ‰ » » ;
300 000 kr.	: 3 200 » » 300 000 » » 22 ‰ » » ;

För annan fysisk person så ock för oskift dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse skall den statliga förmögenhetsskatten utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 100 000 kronor: fem promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 40 000 kronor, dock lägst en krona;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

100 000 men icke 150 000 kr.:	300 kr. för 100 000 kr. och 10 ‰ av återstoden;
150 000 » » 200 000 » :	800 » » 150 000 » » 14 ‰ » » ;
200 000 » » 300 000 » :	1 400 » » 200 000 » » 18 ‰ » » ;
300 000 kr.	: 3 300 » » 300 000 » » 22 ‰ » » .

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1953; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1953 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1953 eller tidigare år.

4) följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 584) med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall.

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall skall erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

1 mom. Avkortning av påförd skatt och restitution av erlagd skatt enligt denna förordning skola avse det belopp, varmed den skattskyldige på grund av taxering för visst taxeringsår påförd statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt samt allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel sammanlagt överstiga 80 procent av den för honom samma år enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits. Avkortningen och restitutionen må dock tillhoppa icke överstiga sammanlagda beloppet av den statliga inkomstskatten och förmögenhetsskatten, därvid likväl den statliga förmögenhetsskatten icke må nedbringas till lägre belopp än som motsvarar skatten å femtio procent av den skattepliktiga förmögenheten.

Vid fastställande — — — beräknat belopp.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954; dock att äldre bestämmelser alltjämt skola äga tillämpning i fråga om skatt, som påförts på grund av taxering åren 1949—1953 eller på grund av eftertaxering för nämnda år.

5) följande

Förslag

till

**förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928
(nr 379).**

Härigenom förordnas, att 26 § 1 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

26 §.

1 mom. Nedannämnda — — — (*självdeklaration*), nämligen:

- 1) aktiebolag och ekonomisk förening;
- 2) annan juridisk — — — 100 kronor;
- 3) fysisk person — — — kronor; samt
- 4) fysisk eller juridisk person, vilkens tillgångar av den art, som i 3 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt anges, vid beskattningsårets utgång haft ett värde överstigande 40 000 kronor eller, såvitt angår sådan juridisk person som avses i 6 § 1 mom. b) nämnda förordning, 5 000 kronor.

Vid bedömandet — — — statlig förmögenhetsskatt.

I fråga — — — taxeras därför.

Vid tillämpning — — — riket bosatta.

Avlider skattskyldig — — — den avlidne.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

6) följande

Förslag

till

**förordning om upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581)
om kvarlåtenskapsskatt.**

Härigenom förordnas, att förordningen den 26 juli 1947 om kvarlåtenskapsskatt skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1952.

Stockholm den 25 januari 1952.

Jarl Hjalmarson.

Martin Skoglund.

Folke Kyling.

Erik Hagberg.

E. Birke.

Elis Hästad.

Ernst V. Staxäng.